

poble d'un riu: perquè no és riu el *Guadalest* com es diu el *Guadalquivir*, el *Tajo*, sinó *Vall o riu de Godalest*». A penes cal fer notar que N. Primitiu està ple de prejudicis i invencions infundades (no existeix avui ni mai el mot *god 'roca' que ell forjà, cf. el nostre article *Godella*); però en aquest cas don Nicolau és portaveu del sentit comú. *Godalest* o *Guadalest* no és nom d'un riu, sinó d'un castell i de tota la vall: és més, no hi ha aquí cap riu (*wādi*) perquè no hi baixa més que un riuet, i d'escassa importància (allò que en àrab es diu *nubāir* o *nābr*).

La grafia *God-* és massa general, i perenne, perquè puguem admetre que vingui d'una pron. reduïda (la vulgar i recent de *coranta*, *gordar*), altrament molt menys estesa entre valencians que en la pagesia del Cat. or. Els mateixos arabistes tampoc han cregut gaire en una etimologia aràbiga d'aquest nom (Asín, *Contr.*, el declara «indescifrado»; *AlcM* guarda silenci).

I és que realment no se li trobaria cap etim. en àrab. ¿Un compost de *wadi* amb algun nom? (a la manera de *Guadamedina*?). Però és que ni tan sols existeixen arrels aràbigues amb *ain* o *hamza*, + *s* (o *š*, o *z*) més *-t* o *-ṭ* o *-d*; ni hi ha arrels *lst*, o *lsṭ* etc. Ajuntant-se a això els altres dos fets innegables —que no és ²⁵ nom de riu, i que va ser quasi constantment *God-* fins a data moderna, i àdhuc avui en dia, no pas *Guad-*, tot indueix a fer-nos creure que no té res d'aràbic, i que la forma *Gua-* és deguda a una alteració: la intrusió d'una forma trivial en lloc de les menys corrents: tal com *guadamecí* < *gadamecí* o *Guadaira* > *Godaira* (veg., supra, art. *Godella*), o *cuantra* per *contra* etc.

Per això ja en *E.T.C.* I, 247, vaig emetre la sospita que *Godalest* era un nom germànic, sense res ³⁵ d'àrab, si bé transmès pels mossàrabs arabitzats. També ens hi indueix el nom de *Confrides* a l'extrem superior d'aquesta vall, provinent del NP germ. GUNDFRIDS (veg. l'article) si bé en forma transmesa pel mossàrab arabitzat, que canvia *G* en *q* o *k*. El castell de ⁴⁰ *Confrides* és el castell del capdamunt, i *Godalest* el del capdaval.

Tot això devia ser en el centre de la zona dominada per l'Imperi Grec, en temps visigòtics, una mica a despit dels gots, fins a la invasió musulmana; ⁴⁵ llavors, però, aquesta zona restà relativament independent dels sarraïns i cristians, per cert temps, després que tot Espanya havia quedat inundada per les tropes califals, aquesta zona restà sota el govern d'un got THEODOMIR, nom palesament gòtic, no gens grec ⁵⁰ ni àrab ni llatí.

Es comprèn que aquest visigot, igual que els gots witzans, devia pactar amb els invasors, puix que aquests li atorgaren tan gran privilegi; no seria fantasia imaginar que els gots, que abans ja pugnaven per ⁵⁵ desfer-se d'aquells súbdits de l'Imperi Grec, s'havien concentrat en aquesta alta vall, a resguard de les esquadres gregues; els generals califals cregueren prudent transgir-hi, assegurant-se de llur complicitat contra els imperials cristians. Llavors és quan això pen- ⁶⁰

dria com a nom el germànic (VALLIS o PAGUS) GUTALISCUS.

O, tot sencer en gòtic: DALS GUTALISKS. Encara que l'adjectiu corrent en llengua gòtica per designar llur nació fou més aviat GUTISKS, una ampliació GUTALISKS era també ben conforme als hàbits formatius de la llengua germànica (cf. *Gudal-*, ampliació equivalent de *god/gud-* en aquesta arrel germànica antroponímica amb molts noms ben documentats per Förstemann, 686-7, 659 ss., 676); i és ben sabut que *-ISK* és el sufix de vida màxima en les llengües germàniques, antigues.

Ens sentim, doncs, bastant propensos a admetre que aquella forma *Godalesc*, repetida en dos escrits de Pere el Gran,¹ seria la més originària, encara que reemplaçada després per *Godalest*, cedint a la imprecisió i feblesa de l'articulació implosiva de *-k* o *-t*, que tan sovint ha dut a confondre-les en els finals de mot: *ànet/ànec*, PRAESTITUM > *présteec*, influint-hi també els duplicats com *fasti/fàstic*, i *Sacrest*, sovint reduït a *Sacrés* o *Çacarés* en la ruralia valenciana: *Godalesc* es canviaria en *Godalest*.

La variant *Guadaleix*, en *-eix*, que hem trobat en la primera de les mencions del *Rept.* només s'explica d'una manera convincent partint del nom natiu gòtic GUTALISKS, que passant per *-lešš* en la pron. morisca, s'havia de reduir a *-eš*. Encara ara la gent pronuncia més aviat *Godalés* que *-est*.

L'Edrissi (S. XII) ens parla encara de la *kora* (comarca) de *Todmir* o *Teodomir*, amb un terme que ha estat enigmàtic: segons Saavedra *La Geografia de Edrisi*, p. 36 (cf. ed. Ubieto, p. 100), en formen part Oriola, Segura, Elx, Alacant i el *Qonq*, nom estrany; però que en tot cas fóra absurd geogràficament identificar (com ha pretès algú) amb la ciutat castellana de Cuenca, centenars de kilòmetres lluny: no era l'Edrissi tan desorientat. Ja Ubieto pensà a relacionar-ho amb *Reconco*, però ho rebutja sense cap raó pertinent.

Segons les meves enquestes, hi ha, en efecte, uns penyalars de *Reconco*, prop d'Ibi: poble que és a uns 15 k. de *Confrides*, però dret a l'Oest d'aquesta població sense cap poble important entremig: tot muntanyes. Es pot imaginar que en el parlar romànic de la cora de *Todmir*, es vagi dir CONCHU GUTALISCU per a la vall de *Guadalest* (amb una variant del nostre mot *conca* 'vall'), i que *Re-conco* resulti de RE(TRO-) CONCHU 'allò que hi ha darrere el *Qonq*'. En tot cas és més raonable situar aquest *Qonq* de l'Edrissi a *Guadalest*, que no a Cuenca, donats els llocs que l'Edrissi hi uneix.

Reconco, de fet, essent prop de *Confrides* és en els darreres de la vall de *Guadalest*. Puix que en l'enumeració del geògraf aràbic, els llocs citats van en ordre de SO. a NE. i *al-Qonq* hi va al final, o sigui més ençà d'Alacant, és lògic d'entendre que aquest nom d'una conca o vall ha de correspondre (almenys com a màxima part) a la vall més gran que hi ha per aqueixa banda, la de *Guadalest*; *al-Qonq* 'la conca per excel·lència' = *Guadalest*; RETRO CONCHU > *Re(re)-conco*.

No pretenc que aquesta etimologia GUTALISKS queda